

Vil kvetta við Føroyar og Grønland

Eitt av donsku blöðunum, ið hýst hevur fleiri greinum um tað litið skilagóða í ríkisfelagsskapinum fyri danir, er Kristeligt Dagblad, sum aftur 6. mars prentar grein á sama bógví. Hesuferð eftir yvirleikna dr. med. P. Aagaard Poulsen við heitinum »Danmark som syndeboek og malkeko«, sum mælir donnum til at taka loysingarhóttanir føroyinga og grønlandinga sum eitt kærkomið tilbøð. Hann skrivur:

Ligesom L.L. Albertsen (Kristeligt Dagblad 24/2-95) vil også jeg gerne se en kvalificeret forklaring på rigsfællesskabets velsignelser fra Jens Ravn-Olsen. Det så højt besungne, af udlandet beundrede, men nok i grunden dybt sentimentale rigsfællesskab mellem Danmark, Færøerne og Grønland knager jo endnu en gang i sine fuger. Det er bl.a. karakteriseret ved, at hver gang det er nordatlantiske deltagere kommer i indenrigspolitiske eller økonomiske vanskeligheder, så er det Danmarks skyld. Man kan placere ansvaret uden for sig selv, og Danmark er nu så velegnet både som syndeboek og malkeko. Derfor bliver det så at sige en nationalneurotisk refleks at true med at opgive rigsfællesskabet skiftevis fra Grønland eller Færøerne og for tiden nærmest begge, når tingene går en imod.

Ser vi bort fra Færøernes konflikt med Den Danske Bank, som trods alt er et delproblem, er den egentlige substans nok Danmarks långivning på 6 mia. kroner og årlige underholdsbidrag på godt 1 mia. til Færøerne. Hvad det første beløb angår, er der næppe nogen nationaløkonom i dette land, som forventer, at det vil blive betalt i dette eller næste århundrede. Det kan afskrives som uerholdeligt. Hvad færingerne måske fortænger er, at mens danskerne i »fatigfirserne« og lige til i dag under ansvarlige regerings ledelse, men kun i kraft af befolkningens mådehold fik nedbragt Danmarks udlandsgæld med et 3-cifret milliardbeløb, så kastede færingerne sig i præcis samme periode ud i et vidløst og ødselt overforbrug. For os danskere er det ufateligt, at et nøjsomt og virkelighedsnært folk kommer i den

grad over i et sandt forbrugsraseri.

Grønlanderne betragter Danmarks underholdsbidrag på 2-3 mia kroner årligt svarende til fuld folkepension til hver grønlander fra vugge til grav som Danmarks selvfølgelig afdrag på en gæld fra Danmarks tid som kolonimagt i Grønland. Hertil kommer, at der fra tid til anden fra hjemmestyrets side oppiskes en stemning mod Danmark. Den går følelsesmæssigt typisk på et af to: Danmark har holdt Grønland nede på reservatstatus, eller Danmark har brutalt forceret Grønlands udvikling frem til en moderne stat imod dets kulturelle egenart og folkekarakter. Derfor kræves det årlige aflad fra Danmark, og derfor trues der med jævne mellemrum med en ophævelse af rigsfællesskabet.

For begge de to nordat-

lantiske nationer gælder, at ingen af dem vil kunne bestå som økonomisk uafhængige stater. Det må stede for Danmark vælge samfundsforhold til et andet land, som kommer til at bestemme overhøjheden eller suprematiet. Som suprematiland kan det færøske folk - hvis det kan vælge - vælge Norge eller England, næppe Island eller USA. Norge er nok det mest nærliggende bud, og nordmændene står også færingerne meget nærmere end danskerne geografisk, i sprog, sindelag og folkekarakter, hvis man kan tale om en sådan. Desuden har Norge det store fortrin for selvstændighedstørrende færingere, at det har holdt sig uden for EU.

Sammen med Norge vil Færøerne opnå Lofotenstatus, og det skal vi ikke misunde dem. Sammen med den anden supremati-

magt England vil det færøske folk opnå Orkney- eller Shetlandsstatus, og det skal vi endnu mindre misunde dem. Men det sidste valg vil antagelig løse et problem, Rockallstriden. Det er striden om fastlandssoklen og dens eventuelle olie- og gasrigdomme set ud fra det ubeboede og forblæste klippekær Rockall i Atlanterhavet, som begge lande gør krav på.

En forudsætning for ophævelse af rigsfællesskabet må nødvendigvis være, at den nye suprematimagt overtager Danmarks låneforpligtelser over for Færøerne samt vedkender sig den årlige og stigende subsidieringsbyrde. For grønlanderne kommer nok også kun to lande på tale i denne forbindelse, Canada eller USA. Island kan formentlig udelukkes p.g.a. Grønlands anstrengte relationer til Island i henseende til afgrænsning af fiskeriterritorier. Men naturligvis må også her den modtagende suprematimagt overtage de milliardstore og vel at mærke årlige bidrag til den grønlandske stat.

De beløb, Danmark kommer til at spare, kan nærliggende finde anvendelse af

rigtige danskere i udkantssområderne. Både vendelboer, bornholmere og lollister vil med glæde modtage disse milliarder i egnsstøtte, anvende dem mere hensigtsmæssigt og ikke skælde deres danske landsmænd ud for beløbene, ja måske endda være taknemmelige. Lad os derfor få gennemført de vejledende folkeafstemninger i Danmark, Færøerne og Grønland til afklaring af rigsfællesskabet. Der er på tide, at Danmark afvikler dette sidste, uværdige levn fra en nordatlantisk stormagtstid. Derved kan truslerne fra Færøerne og Grønland om ophævelse af rigsfællesskabet i stedet blive til et tilbud eller løfte, som danskerne bør modtage i en positiv ånd. Det er på tide, at de to nye nationalstater får lov til at stå på egne ben uden danske krykker og får lov til at sejle deres egen sø, som de så inderligt ønsker.

sjónarmið

Færingen som syndeboek

Kommentar af
Niels Bentsen

I en kommentar i Kristeligt Dagblad for den 6. marts under overskriften »Danmark som syndeboek og malkeko« har overlæge dr. med. P. Aagaard Poulsen, Nykøbing Mors, givet en efter min opfattelse ufatteligt forenklet fremstilling af forholdene inden for rigsfællesskabet mellem Danmark, Færøerne og Grønland. Hans konklusion er, at det er på tide, at Færøerne og Grønland nu får lov til at stå på deres egne ben uden danske krykker og får lov til at sejle deres egen sø, som de så inderligt ønsker.

Jeg skal ikke kommentere forholdet mellem Danmark og Grønland. Dertil kender jeg for lidt til grønlanderne og grønlandsk politik. Men mit kendskab til Færøerne og færøsk politik siger mig, at Aagaard Poulsen er helt gal på den.

Hans udgangspunkt er nemlig forkert.

I gamle dages historiebøger læste man, at finner har let til kniven og at sydeuropæere er upålidelige. På samme måde bliver færingerne i artiklen beskyldt for at skælde danskerne og Danmark ud for alt ondt på Færøerne samtidig med at malkekoen Dan-

mark udnyttes på det groveste.

Det som Aagaard Poulsen tydeligvis ikke er klar over er, at der er en afgrundsdyb forskel på de synspunkter, som fremføres af visse færøske løsrivelsespolitikere og den almindelige færingers holdning til Danmark og danskere.

På Færøerne er størsteparten af de politiske partier stiftet ud fra deres indstilling til rigsfællesskabet. Når der opstår en situation som den nuværende med økonomisk kollaps, hjælp fra Danmark og en uenighed mellem Lagtinget og regeringen om formen for undersøgelse af omstændighederne omkring en bankoverdragelse, benytter først og fremmest løsrivelsespartiet Republikanerne selvfølgelig anledningen til at forsøge at score en politisk gevinst på Færøerne. Partiet har i dag kun 4 af Lagtingets 32 mandater. Samtidig viser den danske presse villigt de mere rabiate færøske synspunkter. Synspunkter der kritisk sluges af bl.a. Aagaard Poulsen.

Det skal ikke bestrides, at også andre end løsrivelsesfolkene på Færøerne p.t. er utilfredse med den danske regerings holdning i banksagen, men man kan ikke derfor slutte, at fær-

ingerne generelt mener, at Danmark er roden til alt ondt på Færøerne.

Der er nemlig samtidig en meget kritisk holdning over for de færøske politikere, der særligt i sidste halvdel af 80'erne kørte Færøerne økonomisk af sporet. Og Det republikanske Parti, der havde finansministerposten på Færøerne i perioden 1985-89, ramtes i høj grad af denne kritik. Partiet har derfor sine særlige grunde til at råbe højt om andres skyld.

Efter min bedste overbevisning ville en folkeafstemning i dag på Færøerne ikke give noget flertal for løsrivelse. Dertil finder de fleste færingere båndene for stærke. Og igrønt skal man huske, at selv om det klart fra dansk side flere gange er tilkendegivet, at Færøerne kan få deres selvstændighed den dag de selv ønsker det, har der ikke siden hjemmestyreløven af 1948 været så meget som et enkelt forslag i Lagtinget om folkeafstemning på Færøerne om løsrivelse fra Danmark.

Iøvrigt ville jeg meget gerne vide, hvad der nærmere er Aagaard Poulsens opfattelse, når han taler om folkeafstemning i Danmark. Hvis en afstemning i Danmark skulle give

flertal for løsgørelse af Færøerne og Grønland, medens der ikke er flertal på Færøerne og Grønland, mener han så, at Danmark skulle smide Færøerne og Grønland ud af rigsfællesskabet? Og hvordan skal det gøres?

Lad mig slutte med en lille selvpolevet historie. For ikke så lang tid siden så jeg en annoce i en færøsk avis, hvor en dame tilbød sine hjemmestrikkede sjaler. Jeg ringede til hende for at bede hende sende et sjal og lovede selvfølgelig at sende betalingen med det samme. Hendes svar var »Det gør nu ikke noget for Danmark har hjulpet os så meget«.

Denne historie fortæller mig mere om færingers forhold til hvad der er dansk, end en færøsk løsrivelsespolitikers medvirken i en dansk fjernsynssendelse.

Niels Bentsen,
stiftsamtmænd,
Roskilde

Niels Bentsen, fyrrverandi ríkisumboðsmaður í Føroyum

